

הקפריסין

בניקוסיה ונמשיה כמספר כוכבי השמיים או כמספר גרגירי החול בחוף אכדיה. בערבים יושב מיסטר מארטין בבית. מפני שהאנגלים אינם הולכים לבתי שעשועים אחרי רדת החשכה, אפילו באותם הימים המעטים שמרשים האנגלים לבהי'השעשועים להישאר פתוחים אחרי רדת החשכה. אבל גברת מארטין אינה אנגליה, היא הולכת לקולנוע עם חברתה. זה לא מסוכן, מפני שהן מדברות עברית בקול רם. וכל קפריסאי שואל אותן אם זה גרמנית.

בכלל יש המון ישראלים באי. הם שייכים לסולל'בוונה, הבונה מחנות ושיכונים. האשכנזים נראים כמו אנגלים, והספרדים כמו יוונים. הקפריסאים מתיחסים בהתאם. אבל אין במקום מושבה ישראלית. הישראלים הסתגלו מיד למציאות החברתית הבריטית. והם מקיימים הפרדה גמורה בין מעמד למעמד. המהנדסים אינם באים במגע חברתי עם מנהלי'העבודה, ומנהלי'העבודה אינם מתרועעים עם הפועלים. אבל כשבא מישוהו מישראל, הם שואלים מה נשמע בארץ. חוץ מזה הם מקשיבים לקול ישראל, הנקלט בקפריסין קצת יותר טוב מאשר בתל-אביב. הם רוצים לדעת אם פעולת'התגמול תהיה הלילה או מחר, ואינם מאמינים שהרמטכ"ל לא סיפר לנו.

★ ★ ★

המשולש הנצחי

ו אם א' מגיע לקצו. השמש שוקעת, והרחובות מתמלאים בני אדם, כמו רחוב אלנבי, בין מוגרבי ושפת הים, במוצאי-שבת. גם הקהל דומה מאד. אבל נ"י קוסייה היא קטנה יותר, בערך כמו רמלה. כל תושבי האי מספרים כמספר תושבי תל-אביב רבתי.

אבל יש הבדל אחד: כמעט ואין רואים בחור ובחורה הולכים לבדם, במנותק או באנגא'ה. בקפריסין שולט המשולש הנצחי — הוא, היא והאמא. הצעירה עוברת ישר מידי האמא לחדר'המשפחה. רק ההיא עם הנצחית האדומה, שראינו אותה בקיראניה. מתקדמת יותר. היא הגיעה על אופנוע, ועומדת כאן עם המון חברה. באמצע הרחוב נצטר ג'יפ. ארבעה אנגלים קופצים ממנו מהירות הבזק. נעמדים כשהם פונים לשלושה כיוונים. הרביעי הולך לסדר משהו. השלושה עומדים כפסלים, הסטן דרוך, האצבע על ההדק. ממול יושבים כמה קפריסאים ליד שולחנות'העץ הבלתי-מכוסים של בית-קפה. מן הסוג הערבי. הם מסתכלים באנג'לים, האנגלים מסתכלים בהם. פתאום עוברים שוב ארבעת החיילים החדשים. יתכן שאיבדו את שיירת הבנות, ומחפשים את כיכר מה'שמו, או את המחר.

★ ★ ★

חטאיו של הכומר

ה אימפריה לוחמת על עמדתה האחרונה. באולם הנשפים של מלון לדרה, המהדורה הקפריסאית של מלון המלך דויד, עורכים מארחי'נו, אנשי ב"י. או. אי. ונתיבי'האוויר הקפריסאיים, מסיבת-קוקטייל לכבוד פתיחת קו מטוסי'הסילון לישרא'ל. האווירה מרוממת, ואיש אינו לובש אקדח.

אלה היא סקוטיה. קאתולית נאמנה, אשתו של טייס החברה. היא לא היתה אף פעם בישראל, וזו באמת בוש. יש לה חברה בשם ציונה כרמי, שטיפה לה על כפריים מוזרים בשם קיבו... קיבו... קיבו... איך מבטאים את זה? — ששם אין כסף, והילדים אינם גרים אצל ההורים. היא גם היתה רוצה לבקר בירדן שלימים, בבית'לחם ובנצרת. האם נכון שהדת היהודית מקשה נורא על החיים? גם קאתולית לא קל להיות. פעם הלכה להתוודות בכנסיה, כשהיא לבושה במעלה סגורה עד לצוואר, בלי שרוולים. הכומר לא דיבר עמה והתעלם לגמרי מקיומה. היא כל כך התרגזה שהלכה אליו ואמרה לו כל מה שהיא חושבת עליו. ומא היא מתוודה בכנסיה של חילה'האוויר המלכותי.

אבל זה לא כלום בהשוואה לכנסיה היוונית. ממש נורא. חברה אחת סיפרה לה שנכנסה לכומר ואמרה לו: „אני חטאתי, אבל אתה חטאת הרבה יותר. או מה אתה רוצה ממני? דאג לחטאים של עצמך!“ זה היה הווידוי. איוו מין כנסיה!

★ ★ ★

חשיבותו של פודל

י תכנן שהיינו ממשכים לשוחח על חוקי הכשרות של היהודים ועל החג המזרחי שבו היהודים פותחים את הדלת והילדים מחפשים משהו, לולא התקרב אלינו גבר אנגלי גבוה. השפנה את השיחה לנושא רציני יותר.

לאלה יש כלב פודל מסוג שויץ (אל תשאלו, איני יודע מה זה). גם לגבר ההוא יש פודל, אלה הביאה מבריטניה מספרים לגזיות שערות הפודל. המכשיר היה משומש, ולכן עלה לפחות בשתי לירות יותר בזול. אבל בשביל רגלי הפודל צריכים מספרים אחרים.

כמה עולה פודל שויץ? מדוע טרם הוקמה אגודה לגידול פודלים? מה הסיכויים לייצא פודלים לסוריה ולארץ-ישראל? מה אוכל הפודל? ממה סובל הפודל? במה נופל הפודל מן הפודלית (ואולי להיפך)?

השיחה נמשכה כשלושת רבעי שעה, ברצינות איומה. בחוץ שורת החשיכה, בתי'השעשועים סגורים, רק הבוקר הוסר העוצר, שנמשך שבוע ימים. בכל רחבי האי מחזיקים חזקיהם בנשקם הדרוך, מאחורי גדרית התיל, וצופים לתוך החשיכה, המחביאה את אויביהם. העולם כולו עוקב בנשימה עצורה אחר המאבק הגורלי, שיחזקו אולי את גורל בריטניה הגדולה. אבל פה אין נושא חשוב יותר מאשר הפודל, מגוץ שויץ.

האם לצחוק, לבכות או להעריך? הילדים במדים סוחבים את הרובים הגדולים, והגברים בחליפות משאירים את נתיקי האקדחים פתוחים, למען מהירות השליפה. אולם בכל כבישי האי נוסעות להן משפחות בריטיות במכוניות הקטנות והנחמדות. עוצרות בפינות נידחות של יופי הררי ועורכות ניקינקים בצלול של עץ. אבא משחק עם הילדים, ואמא מוציאה את הסנדוויצ'ים מן הסל.

ברחוב אחד בניקוסיה דורכים החיילים את הסטן למראה בית-קפה מלא, וברחוב אחר בקיראניה יושבים להם ארבעה אנגלים בבית-קפה על שפת הים, במקום הפתוח לכל עבר, ולוגמים בעצלתיים מכוסות הביירה הקרה, בשולחם מבטים מלאני כוליים לעבר גלי הים, מי שרוצה לירות, יכול לירות.

יש י"ק עם אחד כזה בעולם, ואולי יש לקפריסאים מול שזה העם שקיבל את האי מידי התורכים. מה היו עושים במקוםם חיילים סובייטיים? או אמריקאיים? או בינינו לבין עצמנו — ישראלים?

★ ★ ★

סיבות מצוינות

ב שרה התעופה כבר עומד הוייקאונט החדש, מבריק באור הזרקורים. רק שעה אחת מפרידה בין ניקוסיה לבין לוד.

הישראלי השתו'למחצה מהבוקר שתוי עתה קצת למעלה מן המחצה, והוא מסביר לנוסעים הבריטיים שהוא מוכן לקבל על עצמו את שיחרור קפריסין בקבר'לנות. אחריות גמורה לשיחרור תוך חודשיים, או הכסף בחורה.

סרן של חילה'האוויר מגיש לנו את טופסי שאלון'היציאה. חוץ מן השם, הכתוב בת. הגיל והמין, רוצים לדעת את „סיבות היציאה“. ידידנו הישראלי רוסם, בלי היסוס: „מצוינות“. הבריטי תמה קצת. „גם סיבות'היציאה שלך מצוינות!“ מסביר ידידנו. הסרן מחייך חיוך בריטי אדיב ומרוחק.

הוייקאונט מפליג. לפני שהוא שם את פעמיו לעבר הים, הוא עובר שוב על פני ניקוסיה — ים של אורות נוצצים, כסיכת'הילומים ענקית של אשה. מלמעלה נראה היא שקט ושלו. הדיילת האנגלית חטובת'הגו מגישה וויסקי. שום דבר לא קרה אותו יום בקפריסין, רק חייל בריטי אחד נהרג ליד לארנאקה.

הזר ומגשימים את חוץ הדורות. האסן הוא שלא חושבים בראש. איש אינו יכול להרגיש את עצמו בכרך בקפריסין. הנוף דומה בדיוק לנוף הארץ — קצת לגליל וקצת לנגב הצפוני. גם הגודל הוא אותו גודל — קפריסין שווה לישראל בלי הנגב.

אזור ההרים דומה קצת יותר ללבנון, אבל גם הלבנון היא ארץ-ישראל. הכפריים דומים לכפריים הנטושים שלנו, לפני שהיו נטושים. הבתים בנויים כמוץ ועפר. ההבדל היחיד הוא שעל כל בית שני מתנוסס שלט של קוקה'קולה, ותחת מכוניות אמריקאיות מסוגורות, האוכלות את הבנון של המדינה ואת הכסף של בעליהן, נוסעים הקפריסאים במכוניות אנגליות וגרמניות קטנות, שהן הרבה יותר יפות. קפריסין שולטת על דרך הים לחופי ארץ-ישראל, הפניקים הקימו בה כמה מוש'בות לפני 3000 שנה, ויתכן שאפשר לבנות על זה תביעה היסטורית לבית לאומי יהודי. ריצ'ארד לבה'הארי כבש את האי בדרכו לארץ-ישראל, מפני שהמושל היווני לא רצה לתת מיישתייה לאחותו ולארסותה, שהגיעו שבוע לפניו. כעונש על כך

הפקיע את כל האי הטיל על התושבים ית'ב'מגן שהיה מוריק את פני לוי אשכול מרוב קנאה, והכריח את כל היוונים לגלח את זקניהם. לכן אינך פוגש כיום אף זקן אחד בקפריסין, פרט לזקנים המקצועיים של הכמרים.

על כל פנים, כשגירשו הערבים את הצלבנים מן הארץ, ברחו אלה לקפריסין, ושם נשאר במשך 200 שנה. בחומות ובמצדים שלהם נתקלים על כל צעד ושעל. יתכן שכל זה לא מספיק כדי לצרף את קפריסין למדינה שלנו. אבל זה לבטח מספיק כדי לעורר בנו את המחשבה שמה שקורה בקפריסין נוגע גם לנו. אם נעזור עכשיו לקפריסאים, יתכן שיוכרו את זה אחרי שהאנגלים יגידו שלום. אחרת יוכלו לעשות באחד הימים הרבה צרות בגבול היחיד של ישראל שהוא עוד פתוח לעולם הרחב: גבול הים.

★ ★ ★

אויזה'דה לחתיכה

א ותלו המנחה הרג את דסדמונה היפה בקפריסין. הכושי שעשה את שלו היה רבי'אלוף של צבא ההגנה של וויניציה, עיר'הסוחרים האיטלקית שהש'חלטה על קפריסין אחרי שהתמוטטה ממלכת'הצלבנים. אנשים הקימו מסביב לעיר העתיקה של ניקוסיה חומה נהדרת, מוקפת תעלה עמוקה נרחבה. בתעלה משחקים עכשיו כדורגל, והצופים יושבים על החומה.

ליד החומה פגשנו בשירתה של מאה נערות קפריסאיות. קצת לפני הגיל. לא היתה ביניהן אף נערה יפה אחת. בכלל אין רואים באי צעירות יפות, מן הסוג הקרוי בארץ לחתיכות. הצרפתים שבאו עתה לאי חיפשו, חיפשו ולא מצאו למי לשרוק. כשאמרו לבסוף או'לה'לה, זאת היתה ישראלית.

מאחורי שירת הנערות הלכו ארבעה חיילים אנגלים, עם תת-מקלעים. הם נראו כבני 16, בעלי עיניים תכולות ותמימות, והם שאלו אותנו איפה כיכר מה'שמו. אמרנו שבאנו לפני שעתיים. הם אמרו שבאו לפני שלושה ימים, אמרנו שנחזור לארץ-ישראל בעוד שלוש שעות. הם אמרו שיש לנו מזל. אמרנו גוד'ביי, והם תייכו חיוך עצוב והמשיכו ללכת אחרי שירת הבנות. ארבעה ילדים מסכנים.

★ ★ ★

מירח מרחוב דיונגוף

מ רי הג'ינג'ית היא אשתו של מיסטר מארטין, המארח שלנו. מנהל נתיבי האויר הקפריסאיים. לפני כן היה שמה מירה, והיא גרה ברחוב דיונגוף. היא הכירה את מארטין בימי מלחמת'העולם, ונישאה לו לפני מלחמת'העצמאות. היא גרה